

## Raadsvoorstel gemeente Coevorden

Datum raadsvergadering	18 december 2018
Versie	1
Agendapunt	8.1
Naam rapporteur	R. Snijders
Rv.nr.	1496
Openbaar	Ja
Portefeuillehouder	Dhr. J. Zwiers
Onderwerp	Oprichting "Glasvezel Zuidenveld BV" en financiering glasvezelnetwerk
Voorgesteld besluit	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Kennis te nemen van het voornemen van het college om voor € 1,5 miljoen (40%) deel te nemen in de op te richten "Glasvezel Zuidenveld BV" en de raad in de gelegenheid te stellen omtrent dit voornemen zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken;</li><li>2. Kennis te nemen van het voornemen van het college om op grond van een publieke taak een lening te verstrekken van € 2,9 miljoen aan de op te richten "Glasvezel Zuidenveld BV" voor de aanleg van een glasvezelnetwerk op het grondgebied van de gemeente Coevorden;</li><li>3. De aanleg van glasvezel in de gemeente Coevorden zoals verwoordt in het projectplan, aanmerken als zijnde een publieke taak.</li></ol>

Aan de raad,

### Inleiding

In de gemeente Coevorden is behoefte aan snel internet voor de hele gemeente inclusief de buitengebieden. Snel internet is nodig om in deze gebieden agrarische en andere bedrijfsmatige activiteiten op een innovatieve en duurzame manier voort te zetten en te ontwikkelen. Hierbij spelen in de gemeente Coevorden ook recreatie en (zorg)toerisme een belangrijke rol. Snel internet is daarnaast een voorwaarde om levensloopbestendig te wonen in de gehele gemeente te realiseren. Te denken aan winkel- en bezorgdiensten, domotica<sup>1</sup> en zorg op afstand als aanvulling op de fysieke zorg. Sensortechnologie is nu overal om ons heen en het gebruik zal alleen maar toenemen. Hiervoor is Next Generation Acces netwerk<sup>2</sup> (NGA) onmisbaar.

Om dit te realiseren zijn in het verleden in de gemeente Coevorden 6 burgerinitiatieven ontwikkeld. Na verloop van tijd zijn deze initiatieven gebundeld en is de "Stichting Glasvezel Zuidenveld" opgericht.

Er is door de Stichting een gebiedsanalyse gedaan en daaruit is een businesscase gevormd. Deze businesscase geeft aan dat er tenminste 40% van het totaal aantal postadressen mee moet doen. Ruim 70% van alle inwoners heeft door een getekende intentieverklaring in 2017 laten weten dat ze graag een glasvezelaansluiting willen.

De Stichting heeft het initiatief nu dermate ver ontwikkeld dat er begonnen kan worden met de voorbereiding van de aanleg van glasvezel binnen de gehele gemeente Coevorden. Hierbij is nog het voorbehoud dat binnen witte gebieden 45% deelname gehaald moeten worden en 15% in het grijze gebied. Witte gebieden zijn gebieden waar geen modern breedbandnetwerk (NGA-netwerk) voorhanden is en ook niet binnen drie jaar zal worden aangelegd. Het gaat hier met name om d percelen in het buitengebied. Binnen de gemeente Coevorden gaat het hier om 1507 aansluitingen. Grijze gebieden zijn gebieden waar één NGA-netwerk is of binnen drie jaar zal worden uitgerold. Dit zijn de kernen binnen de gemeente Coevorden. Het betreft hier 8143 aansluitingen.

In gebieden waar momenteel of binnen drie jaar ten minste twee NGA-netwerken zijn zogenaamde zwarte gebieden. Dit is momenteel het geval in de stad Coevorden

<sup>1</sup> De integratie van technologie en diensten, ten behoeve van een betere kwaliteit van wonen en leven  
<sup>2</sup> Beleidsterm gehanteerd door de Europese Commissie. Bedoeld wordt toegang tot een internetverbinding van minimaal 100Mbps.

## Argumenten

### *1.1 Dit is een onderdeel van het projectplan die als basis dient voor de aanleg en financiering van het glasvezelnetwerk*

De stichting heeft een vraagbundeling gedaan, resulterend in intentieverklaringen. Voorafgaand aan de vraagbundeling is een gebiedsanalyse uitgevoerd. Uit de gebiedsanalyse is in eerste instantie gebleken dat de aanleg van het glasvezelnetwerk € 12.000.000 zou gaan kosten. Dit waren de kale begrote kosten. Na een hernieuwde berekening waarbij graafdiepten, stijging van loonkosten / materiaalkosten, het opnemen van laatste adressen en toevoeging risico percentages, komen de aanlegkosten uit op € 13.750.000,- De gebiedsanalyse is de basis voor de kosten berekening die vervolgens leidt tot een business case. Die een belangrijk onderdeel uitmaakt van het projectplan . (Bijlage 1)  
Doordat de Provincie Drenthe een fors deel van de financiering op zich neemt wordt het projectplan in opdracht van Provincie door Dialogic getoetst. Op dit moment is deze goedkeuring er nog niet. Als gemeente hebben wij aan de Stichting aangegeven dat wij ons conformeren aan de uitkomst van deze toetsing. Dit houdt in dat dit voorliggend besluit alleen geëffectueerd wordt indien er een schriftelijke goedkeuring van het projectplan van de provincie Drenthe door de Stichting kan worden overlegd.

### *1.2 Hierdoor wordt zeggenschap verkregen als verbonden partij*

De aanleg van een dekkend glasvezelnetwerk vergt een grote initiële investering. Veel tijd en energie zijn gestoken in het financieringsvraagstuk. Uiteindelijk is de Stichting erin geslaagd met een drietal partijen tot overeenstemming te komen. Deze drie partijen gaan gezamenlijk het bedrijf "Glasvezel Zuidenveld BV" oprichten (verder de BV)  
De totale investering voor de aanleg van het glasvezelnetwerk bedraagt maximaal € 14.500.000. De provincie Drenthe verstrekt een lening van € 5.600.000. Dit bedrag komt overeen met de investering in het zogenaamde "witte" gebied.  
Rendo verstrekt een lening van € 3.000.000 en neemt deel in de BV voor een bedrag van € 1.500.000. De totale investering van Rendo bedraagt daarmee € 4.500.000  
Van de gemeente wordt een bijdrage gevraagd van € 4.400.000,--. Voor de gemeente zijn 2 opties mogelijk:  
Het verstrekken van een lening ter hoogte van het gehele bedrag; of  
Eenzelfde constructie als Rendo, waarbij de gemeente een lening verstrekt van € 2.900.000 en voor een bedrag van € 1.500.000 deelneemt in de BV.  
De tweede optie heeft onze voorkeur; wij zijn van mening dat we door deel te nemen in de BV een positief signaal doen uitgaan naar de inwoners. Deelname betekent een stimulans voor dit prachtige burgerinitiatief. In bijlage 2 is een financiële samenvatting van de business case gegeven  
Daarnaast verkrijgt de gemeente een stukje zeggenschap via de AVA in de BV. Hierdoor wordt met deelname in de BV een stuk continuïteit gewaarborgd. In hoofdstuk 5.1 wordt hier nader op ingegaan.  
De zeggenschap is geregeld in de statuten van de BV met aanvullend een aandeelhouders overeenkomst. Specifiek aandachtspunt is de Governance. Onder de alinea Opmerkingen wordt hier nader op ingegaan  
Dit vraagstuk vormt echter geen belemmering voor de voorliggende besluitvorming .

### *1.3 Hierdoor heeft de raad heeft de mogelijkheid zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen*

Ten aanzien van de deelname in stichtingen en/of vennootschappen schrijft artikel 160 lid 2 van de gemeentewet voor:  
"Het college besluit slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerp-besluit is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen"

Het besluit tot het oprichten van een rechtspersoon, behoeft geen goedkeuring meer van Gedeputeerde Staten ( Dat was vroeger nog wel het geval, maar de gemeentewet is sinds 2015/2016 op dat punt gewijzigd)

### 2.1 Voor de aanleg van het glasvezelnetwerk wordt een lening gevraagd.

Dit vraagstuk vormt echter geen belemmering voor de voorliggende besluitvorming ..

“Glasvezel Zuidenveld BV” verzoekt de gemeente om een lening van € 2,9 miljoen te verstrekken. Het rentepercentage op deze lening bedraagt 4,5% en zal in 22 jaren worden afgelost. In jaar 1 en 2 zal geen aflossing plaatsvinden. Dit is in lijn met de aflossing van de lening die door de provincie wordt verstrekt. Voor meer informatie wordt verwezen naar het hoofdstuk **kosten, baten, dekking**.

### 3.1 Het aanmerken van de aanleg van een glasvezelnetwerk als publieke taak is noodzakelijk om de discussie over steunverlening te voorkomen.

Het verstrekken van een geldlening is overeenkomstig de Financiële verordening gemeente Coevorden van 10 november 2015 en het financieringsstatuut gemeente Coevorden 2016 van 12 juli 2016 een bevoegdheid van het college.

Een kanttekening hierbij is dat leningen slechts worden verstrekt voor zover dit past binnen het gemeentelijk beleid en de publieke taak van de gemeente. Hierbij rijst de vraag in hoeverre de aanleg van een glasvezelnetwerk kan en mag worden gerekend tot de publieke taak.

Om deze discussie te vermijden stellen wij voor om in dit specifieke geval de gemeenteraad voor te stellen om een lening beschikbaar te stellen voor dit project van, voor en door bewoners waarbij elk huishouden in deze gemeente een (gratis) aansluiting met voldoende datasnelheid, kan krijgen op het glasvezelnetwerk. In de inleiding van dit stuk is de motivatie voor dit besluit benoemd.

Een bijkomende motivatie is dat marktpartijen doen aan het zogenaamde cherry picking. De gebieden waar voldoende rendement te behalen is worden bediend. Hierdoor blijven niet alleen de witte gebieden, maar ook delen van grijze gebieden verstoken van een toekomstige vaste digitale ontsluiting. Hierdoor zijn inwonerinitiatieven ontwikkeld om hierin verandering te brengen door naast de witte ook de grijze gebieden te ontsluiten via glasvezel. Als gemeente ondersteunen wij deze initiatieven

### Opmerkingen

De Noordelijke rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de stand van zaken over glasvezel initiatieven. Drenthe kwam er goed uit behalve op het gebied van Governance. Hierover staat in het rapport:

*Conclusie 9: de governance van de bewonersorganisaties is in verhouding tot de hoge schuldenlast zwak. Bewonersinitiatieven bestaan doorgaans uit een beperkt aantal enthousiaste inwoners die niet per definitie deskundig zijn op het gebied van bedrijfsvoering en/of telecommunicatie. Initiatiefnemers belanden in een ingewikkelde markt en moeten onderhandelen met professionele partijen met grote belangen. Zij dragen de verantwoordelijkheid voor een organisatie (meestal een coöperatie) met een schuldenlast van vaak meerdere miljoenen euro's. Zij moeten grote risico's nemen, soms ook persoonlijk (bestuurdersaansprakelijkheid). De opgerichte coöperaties zijn per definitie kleine startende bedrijfjes met alle kredietrisico's van dien. Vrijwel alle coöperaties hebben een zwakke governance. Toetsing van de bestuurders op kwalificaties vindt onvoldoende plaats. Een organisatiestructuur voor het opvangen van de uitval van personen ontbreekt veelal. Procedures om de opvolging te regelen ontbreken vaak. Er is dus sprake van een spanning tussen de soms beperkte mate van professionaliteit van de coöperaties enerzijds en inhoudelijke complexiteit van het onderwerp en de hoogte van de (financiële) risico's die de coöperaties moeten dragen anderzijds.*

Het is dan ook van groot belang dat er meer dan voldoende aandacht wordt besteed aan het opstellen van de Governance. Hier wordt momenteel nog aan gewerkt.

Naast het benoemde risico door de Noordelijke rekenkamer worden in het projectplan ook nog de volgende risico's genoemd:

- a) Intentieverklaringen omzetten in abonnementen:

De te halen percentages zijn bij de ervaringen bij Glasvezel de Wolden (vergelijkbare aanpak) laag te noemen. In de praktijk worden hogere percentages gehaald. Gelet op het voortraject en het draagvlak bij de bewoners lijken de percentages zeker haalbaar

b) Financiële positie providers:

De providers zijn in verhouding kleine dienstverleners. Klanten kunnen bij faillissement van een provider eenvoudig overstappen naar een andere provider. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de aan KPN gelieerde providers geen gebruik zullen maken van dit netwerk.

c) De Concurrentie van Ziggo:

Dit geldt alleen voor de grijze gebieden. Echter doordat alle huizen worden aangesloten kunnen in de toekomst klanten eenvoudiger overstappen van Ziggo naar een nieuwe provider (marktwerking). Dit risico biedt evenveel kansen.

d) Kostenbewaking:

In de Wolden is voldoende ervaring opgedaan met het goed in beeld houden van de kosten en de uitrol daaropaf te stemmen. De beoogde directie van de BV vormt ook daar de directie van GdW ("Glasvezel de Wolden")

Naast de risico's genoemd onder a t/m d zijn er nog aanvullende risico's,

a) Geen tijdige besluitvorming:

- Door de Stichting is na de aanbesteding een intentieovereenkomst gesloten met de aannemer (Siers Telecom). De aannemer wil vóór 31 december 2018 een definitieve overeenkomst met de BV. Dit is noodzakelijk zodat de start datum van de werkzaamheden van 1 april 2019 gehaald kan worden. Indien blijkt dat er voldoende animo voor een aansluiting op het glasvezelnet is, maar dat de oprichting van de BV vertraging oploopt, kan dit financiële gevolgen hebben. De Stichting kan geen definitieve opdracht verstrekken aan de aannemer voor de aanleg van het glasvezelnetwerk. Hiervoor is de Stichting niet financieel krachtig genoeg. Gevolg hiervan is dat de aannemer alle voorlopige overeenkomsten met leveranciers en onderaannemers moet opzeggen. Indien hierna opnieuw een overeenkomst met de aannemer afgesloten moet worden zal dit een forse kostenverhoging met zich mee brengen

b) Faillissement:

- Bij een faillissement zal het netwerk als zekerheidsstelling fungeren. Hiervoor dient de kredietnemer zo spoedig mogelijk ervoor zorg te dragen dat het NGA-netwerk al dan niet bij voorbaat (dus voor de feitelijke aanleg daarvan) als zijnde een netwerk als bedoeld in artikel 5:20 lid 2 BW wordt geregistreerd in de openbare registers van de Dienst voor het kadaster en de openbare registers. Een en ander op zodanige wijze dat het (al dan niet bij voorbaat geregistreerde) NGA-netwerk met hypotheekrecht ten gunste van de kredietgever als hypotheekhouder kan worden belast. De Provincie Drenthe heeft in haar leningsovereenkomst opgenomen dat bij meerdere financiers t.a.v. het recht van hypotheek naar rato van financiering zal worden gevestigd. Een bijkomstigheid hierbij is dat wij als aandeelhouder bij de Rendo hierdoor ook via deze verbonden partij een indirect risico lopen. Dit is echter een beperkt risico daar wij voor 4,14 % aandeelhouder zijn

c) Organisatie:

- De BV is een nieuwe organisatie die bestaat uit 3 partijen die weinig ervaring hebben met het aanleggen en beheren van een glasvezel netwerk. Re-net heeft inmiddels enige ervaring opgedaan maar is een nieuwe speler op het gebied van telecommunicatienetwerken. De ervaring die opgedaan is bij Glasvezel de Wolden biedt voldoende vertrouwen deze werkwijze over te nemen.
- Een van de 3 partijen probeert te domineren. Besluiten op basis van unanimiteit zorgt voor de noodzaak van een gedegen overleg. Het voorkomt "coalitievorming". In het projectplan is hiervoor al een aanzet gegeven..

- Overname van RE-NET door een andere marktpartij. Naast een risico biedt dit ook een mogelijkheid tot een meer ervaren partij binnen de BV.

d) Markt

- Ziggo ontwikkelt activiteiten om klanten met een grijze aansluiting over te halen over te stappen. Gelet op de relatief kleine kernen is niet te verwachten dat Ziggo hierop gericht actie onderneemt. Overigens gaat het om grijs gebied, dit wordt door Europa gezien als een markt die niet goed functioneert. Dat vraagt om minimaal 2 NGA Netwerken.
- KPN is bezig het investeringsprogramma voor glasvezel uit te breiden naar 1 miljoen aansluitingen. Deze uitbreidingen zullen vooral plaats vinden in de grotere kernen het zogenaamde Cherry Picking. Kleine kernen en zeker de witte gebieden zullen verstoken blijven
- Het verplicht openstellen van het Ziggo netwerk voor andere aanbieders over 2 jaar. Naast het risico van overstappen van klanten met een grijze aansluiting biedt het ook de mogelijkheid voor toekomstige providers diensten aan te bieden

e) Techniek

- 5G zal op termijn operationeel worden en belooft ook hogere snelheden. 5G vraagt om een vervijfvoudiging van het aantal antennes. Het ligt voor de hand dat die antennes allereerst in dicht bewoond gebied geplaatst gaan worden. Overigens zullen de antennes daar geplaatst worden daar waar een glasvezelnetwerk voorhanden is. 5G vraagt om glasvezel. Geen fijnmazig glasvezelnetwerk geen 5G.
- Nieuwe technieken kunnen de huidige opzet ondermijnen. Hoewel de ontwikkelingen super snel gaan en mogelijk er doorbraken komen die nu nog niet te voorzien zijn, blijft glasvezel als drager zeker de komende jaren nog voldoende transportcapaciteit te bieden om de investering te rechtvaardigen.

f) Imago

- Mocht de opzet mislukken dan straalt dit ook af op de gemeente Coevorden. Anderzijds zijn vanuit het buitengebied heel veel mensen betrokken die zich met hart en ziel inzetten. Zoveel enthousiasme kan de gemeente niet negeren. Door juist niet langs de zijlijn te blijven staan, maar te participeren toont de gemeente Coevorden betrokkenheid.

Zoals blijkt uit het voornoemde zijn er een groot aantal risico's. Een aantal risico's kan door middel van goede bedrijfsvoering en een goede marketing campagne worden beperkt . Daarnaast is door de invloed van de RvC en de AvA een deel van de risico's beïnvloedbaar. Wel is het zaak dat er voldoende aandacht is voor het opstellen van de Governance. Door ervaringen met andere verbonden partijen is er voldoende kennis en kunde aanwezig om hieraan een juiste invulling te geven.

Natuurlijk zijn er risico's maar wil de Coevorden een aantrekkelijke gemeente blijven die de voorzieningen op peil heeft dan zal het, het bewoners initiatief moeten steunen. De gebieden die vragen om goede digitale ontsluiting zijn legio: zorg, onderwijs, economie, toerisme en vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners.

In de statuten van de stichting is nog niet expliciet vermeld hoe om te gaan met de eventuele toekomstige winsten. Hierop worden de statuten binnenkort aangepast. Daarin wordt dan vermeld dat de eventuele winsten ten goede moeten komen aan projecten op het gebied van leefbaarheid binnen de gemeente Coevorden. (Bijlage 3 en 4 : Statuten Stichting en Winstbestemming)

Voor de aanleg van het glasvezelnetwerk in gemeentelijke gronden moeten vergunningen aangevraagd worden. Op deze vergunningen worden, conform de legesverordening, leges geheven. Daarnaast kan de gemeente voor de aanleg van kabels en leidingen een vergoeding voor de waardevermindering van de verhardingen (degeneratievergoeding) eisen

De degeneratievergoeding is bedoeld als een vergoeding voor de wegbeheerder in verband met het risico op gebreken en schade na het aanleggen van een netwerk.

Daarnaast is gedurende de looptijd van de aanleg van het glasvezelnet extra toezicht nodig om te beoordelen of er voldaan wordt aan de in de vergunning gestelde eisen. Bij de aanleg van glasvezel in de stad Coevorden zijn hierover destijds met Reggefiber afzonderlijke afspraken gemaakt. Voorstel van de Stichting is om dit per perceel af te kopen voor een bedrag van € 20 per perceel tot een maximum van € 200.000. Dit komt qua vergoeding ongeveer overeen met de afspraken die destijds met Reggefiber zijn gemaakt. Deze afspraak en andere afspraken over technische zaken zullen opgenomen worden in een nog op te stellen convenant tussen gemeente en de BV

### **Kosten, baten, dekking**

Omdat zowel Rendo als de gemeente een lening gaan verstrekken voor investeringen in het "grijze" gebied, dient een markt conforme rente te worden gehanteerd. Dit, om te voorkomen dat de gemeente ongeoorloofde staatssteun verstrekt.

Van marktconforme rente is sprake als we bovenop de door de Europese Unie gehanteerde basisrente een opslag hanteren van 4%. De basis rente bedraagt per 1 mei 2016 0,01%. Dit betekent in dit geval dat een marktconforme rente uitkomt op 4,01%. Ter illustratie: de business case gaat uit van een rente van 4,5%.

De deelname in het aandelenkapitaal van de BV van € 1,5 miljoen is geen lening maar een investering door middel van inbreng van risicodragend kapitaal. Dit houdt in dat, in tegenstelling tot een lening waar vormen van zekerheid tegenover zullen staan in de vorm van hypotheek, er geen zekerheid is. Het enige waarop kan en mag worden gerekend is een dividenduitkering.

Voor de gemeentelijke begroting (exploitatie) betekent de deelname in het aandelenkapitaal en de verstrekking van een lening het volgende:

De gemeente Coevorden werkt met totaalfinanciering. Dat betekent dat aan alle investeringen, deelnemingen etc. een zelfde rentepercentage wordt toegerekend, ongeacht het moment in de tijd waarop deze investering wordt gedaan en ongeacht het financieringsarrangement. Op die manier kunnen we enerzijds onze financieringsstructuur optimaliseren en anderzijds onze investeringen etc. gelijk behandelen.

In dit voorstel gaat het in totaal om een financiering van € 4,4 miljoen, bestaande uit deelnamen in het aandelenkapitaal van € 1,5 miljoen en een te verstrekken lening van € 2,9 miljoen.

De prijs van een aandeel is opgebouwd uit de nominale waarde plus het agio. Aandelen hebben altijd een nominale waarde. Bij uitgifte zal deze moeten worden gestort. Agio is het bedrag dat boven de [nominale waarde](#) op een aandeel wordt gestort.

De agiostorting zal in principe in 5 gelijke delen plaats vinden: de eerste bij de start van het project en vervolgens na elke 5 maanden een volgend deel. Een en ander wel afhankelijk van een liquiditeitsplanning. De lening zal verder volgens liquiditeitsplanning verstrekt worden. Dit komt erop neer dat betalingen pas geschieden nadat facturen zijn ingediend. Dit is conform de lijn die ook door de Provincie Drenthe wordt gehanteerd.

In onze begroting houden we rekening met een renteomslag (interne rekenrente) van 3%.

Als we dit percentage ook toepassen bij de Glasvezel Zuidenveld B.V. betekent dit jaarlijks een extra rentelast van € 132.000 in onze exploitatie. Anderzijds komt er een rentebate binnen van 4,5% (conform de businesscase) op de lening van € 2.900.000; deze bedraagt € 130.500. Dit is derhalve nagenoeg budgettair neutraal.

De financiering van dit project heeft invloed op onze solvabiliteitsratio. Deze is voor 2019 30%. Hierbij is reeds rekening gehouden met de bij de Programmabegroting 2019 vastgestelde beleidsvoornemens. Gelet op het gefaseerd beschikbaar stellen van o.a. het aandelenkapitaal bezien wij welke financiering van toepassing is. Hierin spelen o.a. een rol de ontwikkeling van ons eigen vermogen en rekening courant positie. Indien externe financiering noodzakelijk is stijgt ons vreemd vermogen waardoor de solvabiliteitsratio daalt met maximaal circa 1% daalt naar circa 29% in 2019 (worst case scenario). In de nota financieel beleid stellen wij als ondergrens voor onze solvabiliteit een percentage van 30% en als bovengrens 40% voor. Dit betekent dat de solvabiliteitsratio in 2019 mogelijk éénmalig door de ondergrens van 30% zakt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat een eventueel positief rekeningresultaat over 2018 de solvabiliteitsratio voor 2019 positief kan beïnvloeden. De solvabiliteitsratio zal conform de Programmabegroting 2019, rekening houdend met de beleidsvoornemens, stijgen naar 32% in

2020, 37% in 2021 en 42% in 2022. Door de financiering van het glasvezelnetwerk zullen de hiervoor genoemde solvabiliteitsratio's voor de jaren 2020, 2021 en 2022 dalen met maximaal circa 1%. Daarmee blijft de solvabiliteitsratio voor deze jaren boven de daarvoor gestelde ondergrens.

Alle modellen die in het kader van dit project zijn doorgerekend geven weliswaar na 1 of 2 jaar reeds een voordeel te zien. Indien alle financiers er veel voor voelen om de leningen vervroegd af te lossen geeft dit een (positief) effect op de rente in de exploitatie. Bovendien stijgt daarmee ook het rendement in het rekenmodel voor de volgende jaren en daarmee ook weer de kans op een (hogere) dividend uitkering.

De uitkering dividend wordt geregeld in de statuten van de BV en de aandeelhoudersovereenkomst. Binnen de AVA vinden besluiten plaats over de uit te keren dividend

## **Juridische effecten**

### Subsidie

De geldlening van de gemeente aan de door de stichting op te richten rechtspersoon betreft subsidie in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Artikel 4:21 lid 1 luidt: Onder subsidie wordt verstaan: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten. Het subsidiebegrip is een zogeheten 'materieel' begrip. Als een geldstroom aan de definitie voldoet, dan is automatisch sprake van subsidie.

### Overeenkomst van geldlening

De 'overeenkomst van geldlening ex artikel 4:36 Algemene wet bestuursrecht', zoals in concept nu voorhanden, betreft een zogenaamde 'uitvoeringsovereenkomst', waardoor de subsidie de vorm krijgt van een krediet. Artikel 4:36 lid 1 Awb stelt de subsidieverlener in staat om niet alleen een 'subsidiebesluit' (afdeling 4.2.3 Awb) te nemen, maar om aan dit besluit tevens een dergelijke overeenkomst te koppelen: Ter uitvoering van de beschikking tot subsidieverlening wordt een overeenkomst afgesloten. Ter zekerheid van de terug betaling van de lening wordt een recht van hypotheek gevestigd op het glasvezelnetwerk. Dit dient nog nader uitgewerkt te worden. Voor het verstrekken van de lening zoeken wij aansluiting bij de werkwijze van de provincie.

### Grondslag subsidie

De Awb, artikel 4:23 lid 1, vereist voor subsidieverstrekking een wettelijke grondslag (verordening, regeling). De Algemene subsidieverordening gemeente Coevorden is echter niet van toepassing op de subsidieverlening, omdat de geplande activiteiten niet zijn genoemd in de subsidieregeling. De in de subsidieregeling genoemde beleidsterreinen sportstimulering, kunst, cultuur en recreatie, sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening bieden geen ruimte voor het glasvezelproject. Awb artikel 4:23 lid 3 sub c biedt uitkomst. Hierin is bepaald dat een wettelijk voorschrift niet benodigd is, indien de begroting, de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld is vermeld. Bij de verlening van de subsidie wordt hiermee rekening gehouden.

### Staatssteun

Een belangrijk risico bij het ondersteunen van een bedrijf, betreft het potentieel verlenen van staatssteun. Staatssteun houdt in dat een onderneming een economisch 'voordeel' ontvangt, dat onder normale marktvoorwaarden (d.w.z. zonder overheidsingrijpen) niet zou zijn verkregen. Staatssteun moet gemeld worden bij de Europese Commissie, tenzij direct al duidelijk is dat geen sprake is van staatssteun.

Er is sprake van staatssteun als:

- de overheid de steun verleent of betaalt met overheidsmiddelen;
- 1 bedrijf, of enkele bedrijven economisch voordeel krijgen door de steun;
- dit alleen geldt voor 1 of meer bedrijven of sectoren;
- dit mogelijk zorgt voor oneerlijke concurrentie en mogelijk invloed heeft op de handel tussen lidstaten.

Deze 4 richtlijnen staan in artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). De vorm, reden en het doel van de steun (in dit geval subsidie) zijn minder belangrijk.

### Marktconformiteit

Het door de gemeente aan een onderneming verstrekken van een lening is een vorm van staatssteun die niet is toegestaan wanneer er sprake is van een voordeel dat onder normale marktomstandigheden niet verstrekt zou zijn, bijvoorbeeld:

- een renteloze lening;
- een lening tegen een lagere rente dan de marktrente;
- een lening met een langere looptijd dan gebruikelijk is in de markt;
- rentevergoeding.

Om deze te ondervangen, dient de gemeente - handelend als particuliere investeerder - te voldoen aan het 'Market Economy Investor Principle beginsel' (MEIP). Kernvraag voor dit principe is of een particuliere investeerder in soortgelijke omstandigheden hetzelfde zou hebben gehandeld. De gemeente dient zich te laten leiden door vooruitzichten op rentabiliteit op lange termijn.

Door de lening te verstrekken onder door de EU goedgekeurde marktconforme voorwaarden (zie financiële paragraaf) is in principe automatisch geen sprake van ongeoorloofde staatssteun. Hierover is het nodige te lezen op de site van Europa decentraal.

<https://europadecentraal.nl/onderwerpen/staatssteun/criteria-staatssteun/marktconformiteit/>

In korte bewoordingen: Het kapitaal dat de overheid ter beschikking van een onderneming stelt, wordt niet als staatssteun aangemerkt, zolang de omstandigheden waaronder de steun wordt gegeven overeenkomen met normale marktvoorwaarden.

### **Aanpak/uitvoering**

Bij de aanleg zullen in principe alle woningen worden voorzien van een aansluiting. Hiervoor moeten de bewoners toestemming geven. Mensen die expliciet hebben aangegeven dat ze geen aansluiting willen, krijgen die ook niet; ze worden Home Passed (HP). Wel wordt glasvezel gebracht tot de toegang van hun perceel op de openbare weg.

Voordat de aannemer opdracht krijgt te gaan aanleggen moet er in het hele buiten gebied, incl. de dorpskernen, van de gemeente Coevorden tenminste 15% verkochte abonnementen zijn in grijs en 45% in wit. Dat is de helft van het minimaal vereiste aantal abonnementen.

Inmiddels is de aanbesteding van de aanleg van het glasvezel netwerk geweest. Het aanbestedingstraject is door de Provincie Drenthe met specialistische kennis begeleid en voldoet aan de eisen van het aanbestedingsbeleid van de provincie. De beoogd aannemer is de firma Siers Telecom. Dit bedrijf heeft ook het glasvezelnetwerk in de gemeente De Wolden aangelegd. De Stichting heeft met dit bedrijf een intentieovereenkomst getekend. De werkzaamheden zullen begin maart starten. Indien het beoogde aantal aansluitingen tot maart niet wordt gehaald gaat het gehele project niet door. Hiervoor is in de intentieovereenkomst een clause opgenomen dat de beide partijen geen financiële vergoeding aan elkaar verschuldigd zijn.

De gemeente zal in 6 gebieden worden verdeeld en per gebied wordt een werkplan gemaakt. De totale aanleg zal ongeveer 2 jaar duren

### **Time tabel**

4 december 2018	Voorstel in College
18 december 2018	Voorstel in de raad
18 december 2018	Besluit Provincie Drenthe
18-31 december 2018	Oprichting "Glasvezel Zuidenveld BV"
1 januari 2019	Opdracht aannemer
18 december 2018-1 april 2019	Ophalen intentieovereenkomsten inwoners
1 april 2019	Go or no go

### **Communicatie**

De communicatie wordt door de BV verzorgd.

### **Bijlagen**

Projectplan  
Business case versie 16  
Business case versie 16 deel 2  
Business case versie 16 deel 3  
Statuten Stichting Glasvezel Zuidenveld  
Winstbestemming Stichting



Kenmerk:  
33206-2018:209714



Burgemeester en wethouders van Coevorden,

de gemeentesecretaris

B.M. de Vries

de burgemeester

B.J. Bouwmeester